ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)
της 16ης Μαρτίου 2005 *

Στην υπόθεση Τ-283/02,

EnBW Kernkraft GmbH, πρώην Gemeinschaftskernkraftwerk Neckar GmbH, με έδρα το Neckarwestheim (Γερμανία), εκπροσωπούμενη από τον S. Zickgraf, δικηγόρο,

ενάγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένης από την S. Fries και τον F. Hoffmeister, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

εναγομένης,

με αντικείμενο αγωγή αποζημιώσεως δυνάμει του άρθρου 288 ΕΚ, με αίτημα την αποκατάσταση της ζημίας που ισχυρίζεται ότι υπέστη η ενάγουσα λόγω μη καταβολής αμοιβής εκ μέρους της Επιτροπής για υπηρεσίες τις οποίες παρέσχε, στο πλαίσιο του προγράμματος TACIS, σχετικά με τον πυρηνικό σταθμό του Zaporojié (Ουκρανία),

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους H. Legal, πρόεδρο, V. Tiili και V. Vadapalas, δικαστές,

γραμματέας: D. Christensen, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 22ας Σεπτεμβρίου 2004,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό και πραγματικό πλαίσιο της διαφοράς

1 Το πρόγραμμα τεχνικής βοήθειας στην Κοινοπολιτεία Ανεξάρτητων Κρατών («Programme for technical assistance to the Commonwealth of Independent States») (TACIS), το οποίο στηρίζεται, για την περίοδο από 1ης Ιανουαρίου 1996 έως 31 Δεκεμβρίου 1999, στον κανονισμό (Ευρατόμ, ΕΚ) 1279/96 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 1996, για τη χορήγηση συνδρομής για την οικονομική μεταρρύθμιση και ανάκαμψη στα Νέα Ανεξάρτητα Κράτη και τη Μογγολία (ΕΕ L 165, σ. 1), προβλέπει, μεταξύ άλλων, συνδρομή όσον αφορά την πυρηνική ασφάλεια.

2 Οι «Γενικοί Όροι για τις συμβάσεις υπηρεσιών που χρηματοδοτούνται με πόρους των προγραμμάτων PHARE/TACIS» («General Conditions for Service Contracts financed from PHARE/TACIS Funds»), όπως ίσχυαν κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υπό κρίση υποθέσεως, καθορίζουν τους κανόνες που εφαρμόζονται στις συμβάσεις TACIS (στο εξής: γενικοί όροι TACIS).

3 Η EnBW Kernkraft GmbH, πρώην Gemeinschaftskernkraftwerk Neckar GmbH (στο εξής: «ενάγουσα» ή «GKN»), συνήψε, από το 1994 και μετά, συμβατικές σχέσεις με την Επιτροπή, στο πλαίσιο του προγράμματος TACIS, όσον αφορά την παροχή επιτόπου συνδρομής στον πυρηνικό σταθμό του Zaporojié της Ουκρανίας.

4 Η πρώτη σύμβαση παροχής υπηρεσιών συνήφθη τον Σεπτέμβριο του 1994 για δώδεκα μήνες, με προϋπολογισμό ύψους 552 656 ευρώ. Η σύμβαση προέβλεπε την υλοποίηση διαφόρων σχεδίων που αποσκοπούσαν στην εξασφάλιση της ασφάλειας των εγκαταστάσεων. Διαχειριστής σχεδίου ήταν ο μηχανικός κ. Hoensch, υπάλληλος της ενάγουσας, ο οποίος ήταν ουσιαστικά επιφορτισμένος με τη διεύθυνση των διαφόρων σχεδίων και τον συντονισμό του επί συμβάσει προσωπικού που εργαζόταν στην υλοποίηση των σχεδίων αυτών.

5 Η δεύτερη σύμβαση υπηρεσιών συνήφθη τον Σεπτέμβριο του 1995 για δεκαπέντε μήνες, με προϋπολογισμό ύψους 1 299 090 ευρώ. Η ισχύς της συμβάσεως αυτής παρατάθηκε, με μια πρώτη τροποποίηση της συμβάσεως, για επτά μήνες, με συμπληρωματικό προϋπολογισμό ύψους 990 910 ευρώ, και, στη συνέχεια, με δεύτερη τροποποίηση, για οκτώ μήνες. Συνεπώς, η δεύτερη σύμβαση έληξε τον Μάρτιο του 1998.

6 Στις 10 Απριλίου 1997, το Ελεγκτικό Συνέδριο ενέκρινε την ειδική έκθεση αριθ. 6/97, σχετικά με τις επιχορηγήσεις TACIS προς την Ουκρανία, συνοδευόμενη από τις απαντήσεις της Επιτροπής (ΕΕ 1997, C 171, σ. 1). Η έκθεση αυτή επέκρινε, μεταξύ άλλων, τη με αναδρομική ισχύ σύναψη συμβάσεων.

7 Η τρίτη σύμβαση υπηρεσιών (στο εξής: τρίτη σύμβαση), που αφορούσε την επιτόπου παροχή συνδρομής για το 1996, συνήφθη στις 17 Ιουλίου 1997, με αρχική διάρκεια ισχύος 19 μηνών που έληγε, συνεπώς, στις 17 Φεβρουαρίου 1999, με προϋπολογισμό ύψους 800 000 ευρώ. Δυνάμει του άρθρου 10 της συμβάσεως, οι συνδεόμενες με τη σύμβαση ή οι απορρέουσες από αυτή διαφορές υπάγονταν στην αρμοδιότητα των δικαστηρίων των Βρυξελλών.

8 Με επιστολή της 30ής Δεκεμβρίου 1997 προς τον κ. Lütkemeyer της Γενικής Διευθύνσεως (ΓΔ) «Εξωτερικές πολιτικές σχέσεις: Ευρώπη και νέα ανεξάρτητα κράτη, κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας, εξωτερική υπηρεσία» της Επιτροπής, τα μέλη της αντιπροσωπείας της Επιτροπής στο Κίεβο (Ουκρανία) ανέφεραν τα εξής:

«[Ο] διαχειριστής σχεδίου κ. Hoensch δεσμεύθηκε χωρίς προηγούμενη σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής και οδήγησε σε πλάνη τους Ουκρανούς αντισυμβαλλομένους. Θα ήμασταν υποχρεωμένοι αν μπορούσατε να δώσετε αυστηρές οδηγίες στον κ. Hoensch ως προς το θέμα αυτό.»

9 Στις 15 Απριλίου 1998, ο κ. Jousten, προϊστάμενος της διοικητικής μονάδας «Πυρηνική ασφάλεια και συντονισμός των παρεμβάσεων στον τομέα "ενέργεια"» της Διευθύνσεως «Σχέσεις με τα νέα ανεξάρτητα κράτη και τη Μογγολία» της ίδιας ΓΔ, απηύθυνε στην ενάγουσα επιστολή με την οποία την κάλεσε να ετοιμάσει πρόταση συμβάσεως επιτόπου συνδρομής για το 1997 (στο εξής: τέταρτη σύμβαση).

10 Στις 20 Μαΐου 1998, η ενάγουσα έστειλε στον κ. Jousten την πρότασή της για την τέταρτη σύμβαση. Στις 16 Ιουλίου 1998, η ενάγουσα διαβίβασε στον κ. Jousten διευρυμένη πρόταση της εν λόγω συμβάσεως. Στις 29 Ιουλίου 1998, η ενάγουσα γνωστοποίησε στην Επιτροπή τα στοιχεία του τραπεζικού λογαριασμού της. Στις 26 Αυγούστου 1998, η ενάγουσα έστειλε στον κ. Jousten τροποποίηση της προτάσεώς της, σημειώνοντας ότι οι τροποποιήσεις αφορούσαν το παράρτημα 6. Στις 23 Σεπτεμβρίου 1998, η ενάγουσα έστειλε νέα πρόταση, μνημονεύοντας μια σύσκεψη η οποία είχε πραγματοποιηθεί στις 10 Σεπτεμβρίου 1998.

11 Τον Αύγουστο του 1998, οι συμβαλλόμενοι ενέκριναν την πρώτη τροποποίηση της τρίτης συμβάσεως (στο εξής: πρώτη τροποποίηση), με την οποία τροποποιήθηκαν το άρθρο 2 και το άρθρο 4, καθώς και τα παραρτήματα A, B, C και D της τρίτης συμβάσεως, παρατείνοντας την ισχύ της αρχικής συμβάσεως κατά 17 μήνες, οπότε η σύμβαση αυτή έληγε στις 17 Ιουλίου 2000.

12 Με επιστολή της 2ας Οκτωβρίου 1998 προς τον κ. Jousten, ο κ. Giuglaris, προσωρινός προϊστάμενος της αντιπροσωπείας του Κιέβου, ανέφερε ότι «επιθυμ[-ούσε] να υπενθυμίσει την προγενέστερη πρότασή του για αντικατάσταση του κ. Hoensch ως διαχειριστή του σχεδίου».

13 Στις 9 Οκτωβρίου 1998, η ενάγουσα απηύθυνε στον κ. Jousten επιστολή που αφορούσε την εξέλιξη των διαπραγματεύσεων και στην οποία ανέφερε, καταλήγοντας, ότι «διατηρ[-ούσε] την ελπίδα ότι η σύμβαση υπηρεσιών επρόκειτο σύντομα να τεθεί σε εφαρμογή».

14 Ο κ. Jousten απάντησε στην ενάγουσα με επιστολή της 20ής Οκτωβρίου 1998, συνοψίζοντας τα κύρια προβλήματα όσον αφορά τις προτάσεις της ενάγουσας. Πρότεινε επίσης στην ενάγουσα να συναφθεί σύμβαση μη περιλαμβάνουσα τις εργασίες για τις οποίες δεν είχε ακόμα επιτευχθεί συμφωνία. Συγκεκριμένα, η επιστολή ανέφερε τα ακόλουθα:

«Αν, κατόπιν της παραλαβής των [ιδιαιτέρων τεχνικών στοιχείων αναφοράς], η GKN δεν επιθυμεί να υποβάλει προσφορά για την αποστολή αυτή, προτείνουμε, προς αποφυγήν περαιτέρω καθυστερήσεων, τη σύναψη συμβάσεως για τις υπόλοιπες εργασίες (εφαρμογή του προγράμματος του 1997, κ.λπ.).»

15 Κατόπιν της επιστολής αυτής, ο κ. O'Rourke, υποπροϊστάμενος της εν λόγω διοικητικής μονάδας, με επιστολή της 23ης Οκτωβρίου 1998, ζήτησε από την ενάγουσα να του υποβάλει την τέταρτη σύμβαση σε αναθεωρημένη μορφή.

16 Στις 12 Νοεμβρίου 1998, το Ελεγκτικό Συνέδριο ενέκρινε την ειδική έκθεση αριθ. 25/98 σχετικά με τις πράξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της πυρηνικής ασφάλειας στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη (ΧΚΑΕ) και στα Νέα Ανεξάρτητα Κράτη (ΝΑΚ) (Περίοδος 1990-1997), συνοδευόμενη από τις απαντήσεις της Επιτροπής (ΕΕ 1999, C 35, σ. 1). Η έκθεση αυτή επέκρινε, ειδικότερα, την ανεπάρκεια του ανθρώπινου δυναμικού που θα επέτρεπε την ορθή παρακολούθηση της εκτελέσεως των προγραμμάτων.

17 Στις 20 Νοεμβρίου 1998, η ομάδα ελέγχου του Κιέβου κατάρτισε έκθεση σχετικά την επιτόπου συνδρομή όσον αφορά την τρίτη σύμβαση.

18 Με επιστολή της 23ης Νοεμβρίου 1998, απευθυνθείσα στον κ. Zaiss, βοηθό διαχειριστή σχεδίου για λογαριασμό της ενάγουσας, και παραπέμπουσα στις από 2 και 4 Νοεμβρίου 1998 επιστολές του τελευταίου, ο κ. Jousten σχολίασε τις επικρίσεις που διατυπώνονταν στις επιστολές αυτές κατά του κ. O'Rourke, καταλήγοντας στα εξής:

«Η συνέχιση της συνεργασίας μας είναι δυνατή μόνον εφόσον αποκατασταθούν κανονικές εμπορικές σχέσεις.»

19 Με επιστολή της 26ης Νοεμβρίου 1998, επίσης απευθυνθείσα στον κ. Zaiss, ο κ. Doucet, προϊστάμενος της διοικητικής μονάδας «Πυρηνική ασφάλεια» της Διευθύνσεως «Σχέδια Ευρώπης (κεντρικής, ανατολικής, ΝΑΚ και δυτικών Βαλκανίων) — Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας» της κοινής υπηρεσίας διαχειρίσεως της κοινοτικής βοήθειας προς τις τρίτες χώρες, και παραπέμπουσα σε έκθεση της 8ης Ιουλίου 1998 σχετικά με την πρόοδο της εκτελέσεως της συμβάσεως, διαπίστωσε ότι τα σχόλια που είχε η έκθεση αυτή συνιστούσαν προσωπικές κρίσεις ασυμβίβαστες με την εντολή που είχε παρασχεθεί στον κ. Hoensch ως διαχειριστή σχεδίου. Στη συνέχεια, η επιστολή ανέφερε ότι «η Επιτροπή [ανέμενε] τη λήψη αποφασιστικών μέτρων εκ μέρους [της ενάγουσας] όσον αφορά τη διαχείριση του σχεδίου».

20 Στις 3 Δεκεμβρίου 1998, η ενάγουσα έστειλε στον κ. Jousten την τέταρτη σύμβαση στην αναθεωρημένη μορφή της, διευκρινίζοντας ότι τα μη διευθετηθέντα ζητήματα, εξαιρέσει ενός, είχαν ληφθεί υπόψη.

21 Με τηλεομοιοτυπία της 22ας Δεκεμβρίου 1998, ο κ. Jousten απάντησε στην ενάγουσα ότι τα «στοιχεία αναφοράς» (terms of reference) είχαν κοινοποιηθεί στον κ. Doucet και ότι θα ερχόταν σε επαφή μαζί της όσον αφορά τα λοιπά στοιχεία και τα παραρτήματα της προτάσεώς της.

22 Στις 24 Φεβρουαρίου 1999, η ενάγουσα έστειλε στην Επιτροπή έκθεση για την πρόοδο της εκτελέσεως της συμβάσεως κατά την περίοδο από 1ης Δεκεμβρίου 1998 έως 31 Ιανουαρίου 1999.

23 Η ενάγουσα μετέσχε σε σύσκεψη με την Επιτροπή στις 16 Μαρτίου 1999.

24 Στις 14 Απριλίου 1999, η ενάγουσα απηύθυνε στον κ. Doucet επιστολή στην οποία συνόψιζε τα μη διευθετηθέντα ζητήματα που είχαν συζητηθεί στη σύσκεψη της 16ης Μαρτίου 1999.

25 Αυθημερόν, η ενάγουσα απέστειλε επίσης στον κ. Doucet ένα νέο κείμενο της τέταρτης συμβάσεως, αναφέροντας ότι επρόκειτο για πλήρως αναθεωρημένα «στοιχεία αναφοράς».

26 Στις 7 Μαΐου 1999, ο κ. Summa, διευθυντής στη Διεύθυνση «Σχέσεις με τα νέα ανεξάρτητα κράτη και τη Μογγολία» της ΓΔ «Εξωτερικές πολιτικές σχέσεις: Ευρώπη και νέα ανεξάρτητα κράτη, κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας, εξωτερική υπηρεσία» της Επιτροπής απηύθυνε επιστολή στον κ. Möller,

του Bundesministerium der Finanzen (γερμανικού Ομοσπονδιακού Υπουργείου Οικονομικών), σε απάντηση επιστολής του τελευταίου, της 25ης Φεβρουαρίου 1999, σχετικά με τα προγράμματα TACIS και PHARE για την πυρηνική ασφάλεια.

27 Στις 20 Μαΐου 1999, η ομάδα ελέγχου του Κιέβου κατάρτισε έκθεση σχετικά με την επιτόπου συνδρομή κατ' εφαρμογήν της τρίτης συμβάσεως. Στην έκθεση αυτή ανέφερε, μεταξύ άλλων, ότι ο προϋπολογισμός είχε εξαντληθεί και ότι, από συμβατικής απόψεως, η ενάγουσα όφειλε να συνεχίσει να παρέχει ορισμένες υπηρεσίες, πράγμα αδύνατο από οικονομικής απόψεως.

28 Στις 12 και 13 Ιουλίου 1999, πραγματοποιήθηκε σύσκεψη στην οποία μετέσχαν η ενάγουσα και οι εκπρόσωποι της Επιτροπής.

29 Στις 21 Ιουλίου 1999, κατόπιν της συσκέψεως αυτής, η ενάγουσα έστειλε στον κ. Vadé, της κοινής υπηρεσίας διαχειρίσεως της κοινοτικής βοήθειας προς τις τρίτες χώρες, ένα «πλήρως αναθεωρημένο κείμενο» των «στοιχείων αναφοράς».

30 Στις 22 Ιουλίου 1999, ο κ. Vadé έστειλε στην ενάγουσα επιστολή απαριθμούσα τα κύρια σημεία που είχαν συζητηθεί κατά τη σύσκεψη.

31 Με επιστολή της 28ης Ιουλίου 1999 προς τον κ. Zaiss, ο κ. Doucet πληροφόρησε την ενάγουσα ότι δεν μπορούσε να δεχθεί την τεχνική αξιολόγηση για τις προσφορές που αφορούσαν τα σχέδια U1.03/96B, U1.03/96D2 και U2.03/96.

32 Ο κ. Zaiss απάντησε στην Επιτροπή στις 29 Ιουλίου 1999 παρέχοντας διευκρινίσεις όσον αφορά τα τρία επίμαχα σχέδια. Εξάλλου, αναφέρθηκε σε υπόσχεση την οποία είχε παράσχει, κατ' αυτόν, η Επιτροπή κατά τη σύσκεψη της 16ης Μαρτίου 1999 και σύμφωνα με την οποία όλες οι δαπάνες στις οποίες είχε υποβληθεί η ενάγουσα πριν από την υπογραφή της τέταρτης συμβάσεως θα καλύπτονταν από την Επιτροπή.

33 Με τηλεομοιοτυπία της 2ας Αυγούστου 1999, ο κ. Doucet απάντησε στον κ. Zaiss, όσον αφορά την αξιολόγηση των τριών σχεδίων, ότι η θέση της ενάγουσας δεν μπορούσε να ερμηνευθεί παρά ως άρνηση διενέργειας της αναγκαίας επαναξιολογήσεως.

34 Στις 6 Αυγούστου 1999, ο κ. Hoensch απηύθυνε στον κ. Doucet επιστολή όσον αφορά την τεχνική αξιολόγηση του σχεδίου U2.03/96.

35 Στις 25 Αυγούστου 1999, η ενάγουσα έστειλε στον κ. Doucet, αναφερόμενη στη σύσκεψη της 16ης Μαρτίου 1999 και παραπέμποντας στη δική της επιστολή της 14ης Απριλίου 1999, πρόταση δεύτερης τροποποιήσεως, η οποία αφορούσε την τροποποίηση της τρίτης συμβάσεως και της πρώτης τροποποιήσεως. Η πρόταση αυτή προέβλεπε αύξηση του αρχικού προϋπολογισμού κατά 457 163 ευρώ.

36 Με επιστολή της 16ης Σεπτεμβρίου 1999 προς τον κ. Zaiss, ο κ. Doucet ανέφερε τα ακόλουθα:

«Δεν έχουμε λάβει ακόμα ικανοποιητική απάντηση [στην τηλεομοιοτυπία της 2ας Αυγούστου 1999] και, επιπλέον, ο δημόσιος φορέας αγοραστής (GOPA) ["group of political advisors" ή "groupe des conseillers politiques"] επεσήμανε ότι η GKN ισχυριζόταν ότι δεν ήταν σε θέση να εξασφαλίσει μια σειρά επιτόπου παραλαβών υλικού, οι οποίες προβλέπονταν από τους όρους της [τρίτης] συμβάσεως.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή δεν είναι πλέον πεπεισμένη ότι η GKN επιθυμεί να παράσχει την επιτόπου συνδρομή με τη μέριμνα και την επιμέλεια που δικαιούται να αναμένει η Επιτροπή στα ζητήματα που αφορούν την πυρηνική ασφάλεια.

Σε περίπτωση που επιθυμείτε ακόμα να συνεχίσετε τη συνεργασία σας με την Επιτροπή, παρακαλούμε να υποβάλετε πρόταση για τη διενέργεια των τρεχουσών αξιολογήσεων και την παραλαβή του υλικού, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις προηγούμενες επιστολές και τηλεομοιοτυπίες της [διοικητικής μονάδας "Πυρηνική ασφάλεια" της Διευθύνσεως "Σχέδια Ευρώπης (κεντρικής, ανατολικής, ΝΑΚ και δυτικών Βαλκανίων) — Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας" της κοινής υπηρεσίας διαχειρίσεως της κοινοτικής βοήθειας προς τις τρίτες χώρες]. Αναμένουμε τα αποτελέσματα το αργότερο γύρω στις 15 Οκτωβρίου 1999.

Η παρελθούσα εμπειρία της παγίως αρνητικής στάσεως της GKN και των επανειλημμένων διαφωνιών μεταξύ αυτής και της Επιτροπής μάς ωθεί να θεωρήσουμε ότι τα προβλήματα που αντιμετωπίσαμε οφείλονταν κυρίως στην έλλειψη τεχνικών ικανοτήτων και πνεύματος συνεργασίας του διαχειριστή του σχεδίου TACIS της GKN. Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή απαιτεί τον διορισμό ενός περισσότερο αποτελεσματικού ατόμου στη θέση του διαχειριστή του σχεδίου TACIS.

Αν δεν υποβληθεί στην Επιτροπή τέτοια πρόταση εντός δέκα ημερών από της παραλαβής της παρούσας επιστολής, θα θεωρήσει αναγκαστικά ότι η σύμβαση έχει λήξει. Αυτό σημαίνει επίσης ότι η Επιτροπή δεν θα προβεί πλέον στη σύναψη άλλης συμβάσεως αυτού του τύπου με την GKN.

Είμαστε βέβαιοι ότι αντιλαμβάνεστε ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικό να διευκρινίσετε την ισχύουσα συμβατική κατάσταση στο μέτρο που επηρεάζει τα ζητήματα ασφαλείας και τη δραστηριότητα του [πυρηνικού σταθμού] του Zaporojié.»

37 Με τηλεομοιοτυπία της 23ης Σεπτεμβρίου 1999, απευθυνθείσα στον κ. Zaiss, ο κ. Vadé απάντησε στην επιστολή της ενάγουσας της 25ης Αυγούστου 1999 και αρνήθηκε να λάβει υπόψη του την πρόταση δεύτερης τροποποιήσεως.

38 Με επιστολή της 4ης Οκτωβρίου 1999, ο κ. Zaiss απάντησε στην από 16 Σεπτεμβρίου 1999 επιστολή του κ. Doucet. Σύμφωνα με την επιστολή αυτή,

«η GKN εκπλήρωσε μέχρι σήμερα της εκ τις [τρίτης] συμβάσεως υποχρεώσεις της και επιθυμεί να το πράξει και στο μέλλον. Η GKN δεν φέρει την ευθύνη των καθυστερήσεων που σημειώθηκαν στα εν λόγω σχέδια.

Προς διευκρίνιση του τρόπου με τον οποίο θα πρέπει στο εξής να ενεργεί, η GKN συμβουλεύθηκε τα αρμόδια γερμανικά ομοσπονδιακά υπουργεία [...]

Κατόπιν των ανωτέρω, η Επιτροπή θα πρέπει:

— να αποδώσει στην GKN τα έξοδα στα οποία η τελευταία έχει υποβληθεί μέχρι τώρα (βλ. επιστολή της GKN της 25ης Αυγούστου 1999)·

— να δεχθεί την τεχνική αξιολόγηση των σχεδίων (βλ. επιστολή της GKN της 29ης Ιουλίου 1999) και

— να θέσει σε ισχύ τη σύμβαση [...] TACIS 1997 (βλ. επιστολή της 17ης Μαΐου 1998 και τηλεομοιοτυπία της Επιτροπής της 22ας Δεκεμβρίου 1998).

Μέχρις ότου ικανοποιηθούν τα ανωτέρω αιτήματα της GKN, είμαστε υποχρεωμένοι να απόσχουμε από κάθε νέα εργασία στο πλαίσιο της παρούσας συμβάσεως.

Επιπλέον, οφείλω να διαμαρτυρηθώ κατά τον πλέον κατηγορηματικό τρόπο για τις αρνητικές κρίσεις και κατηγορίες τις οποίες συστηματικά διατυπώνετε σχετικά με την εκ μέρους της GKN διαχείριση [του σχεδίου] TACIS.»

39 Με επιστολή της 15ης Οκτωβρίου 1999, η ενάγουσα αντέδρασε στην τηλεομοιοτυπία της Επιτροπής της 23ης Σεπτεμβρίου 1999, εξηγώντας τις διαφορές, από απόψεως διάρκειας της συμβάσεως, μεταξύ, αφενός, της δραστηριότητας της επιτόπου συνδρομής και, αφετέρου, της δραστηριότητας υλοποιήσεως ειδικών σχεδίων. Κατέληγε δε στα εξής:

«Θεωρούμε αναγκαίο να υπογραμμίσουμε ότι η συμβατική πρότασή μας που επισυνάφθηκε στην από 25 Αυγούστου 1999 επιστολή μας καλύπτει το χρονικό διάστημα Ιουλίου 1998-Σεπτεμβρίου 1999. Αυτό σημαίνει ότι, αν η Επιτροπή χρειάζεται περισσότερο χρόνο για να λάβει την απόφασή της επί της προτάσεώς μας [...] όσον αφορά τη διάρκεια της συμβάσεως και το κόστος των υπηρεσιών που πρόκειται να παρασχεθούν, η ισχύς της συμβάσεως θα πρέπει να παραταθεί κατά τον χρόνο που απαίτησε η εσωτερική διαδικασία λήψεως της αποφάσεως στην Επιτροπή.»

40 Με τηλεομοιοτυπία της 20ής Οκτωβρίου 1999, απευθυνθείσα στον κ. Doucet, ο κ. Hoensch επιβεβαίωσε, αναφερόμενος στην τηλεφωνική τους επικοινωνία, μια συνάντηση που είχε προβλεφθεί για τις 28 Οκτωβρίου 1999. Στην εν λόγω τηλεομοιοτυπία ανέφερε ότι θα εξηγούσε λεπτομερώς τη συμβατική κατάσταση καθώς και την τεχνική αξιολόγηση των σχεδίων U2.03/96 και U1.03/96D2.

41 Με τηλεομοιοτυπία της 22ας Οκτωβρίου 1999 απευθυνθείσα στον κ. Hoensch, ο κ. Doucet πληροφόρησε την ενάγουσα ότι, δεδομένου ότι είχε την πρόθεση να συζητήσει και τις δυσκολίες που αφορούσαν την τεχνική αξιολόγηση των προσφορών, προτιμούσε την αναβολή της συναντήσεως για αργότερα, προκειμένου να μπορέσει να παραστεί σ' αυτήν ο κ. Vadé, ο οποίος ήταν περισσότερο εξοικειωμένος με τα τεχνικά ζητήματα.

42 Με επιστολή της 25ης Οκτωβρίου 1999, η οποία απευθυνόταν στον κ. Zaiss και παρέπεμπε στην από 4 Οκτωβρίου 1999 επιστολή του τελευταίου, ο κ. Weber, διευθυντής στη Διεύθυνση «Προσκλήσεις για την υποβολή προσφορών, συμβάσεις και νομικά ζητήματα» της κοινής υπηρεσίας διαχειρίσεως της κοινοτικής βοήθειας προς τις τρίτες χώρες, ανέφερε τα εξής:

«Κατόπιν της αρνητικής απαντήσεώς σας στην από 16 Σεπτεμβρίου 1999 επιστολή του κ. Doucet [...], η Επιτροπή καταγγέλλει με την παρούσα την [τρίτη] σύμβαση, σύμφωνα με το άρθρο 41 των [γενικών όρων TACIS] (παράρτημα Ε της προμνησθείσας συμβάσεως). Αυτό σημαίνει ότι η σύμβαση θα παύσει να ισχύει έξι ημερολογιακές εβδομάδες αφότου η GKN θα παραλάβει την παρούσα επιστολή.

Παρακαλείσθε να αποστείλετε το ταχύτερο δυνατόν στην Επιτροπή το τελικό τιμολόγιο και να διαβιβάσετε τον πλήρη τεχνικό φάκελο στη [διοικητική μονάδα "Πυρηνική ασφάλεια" της Διευθύνσεως "Σχέδια Ευρώπης (κεντρικής, ανατολικής, ΝΑΚ και δυτικών Βαλκανίων) — Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας" της κοινής υπηρεσίας διαχειρίσεως της κοινοτικής βοήθειας προς τις τρίτες χώρες].

Δεν βλέπω τον λόγο να εξηγήσω λεπτομερέστερα ότι η Επιτροπή δεν προτίθεται να αποδώσει στην GKN [το ποσό] των δαπανών που αφορούν τις αξιολογήσεις των σχεδίων U1.03/96B, U1.03/96D2 και U2.03/96, ο χειρισμός των οποίων υπήρξε εξαρχής ατυχής και τα οποία δεν απέδωσαν κανένα εκμεταλλεύσιμο αποτέλεσμα.

Κατόπιν της παραλαβής τής από 4 Οκτωβρίου 1999 επιστολής σας, η Επιτροπή, προς εξασφάλιση τόσο των δικών της συμφερόντων όσο και των συμφερόντων του δικαιούχου, οργάνωσε μόνη της την επιτόπου παραλαβή του υλικού για τα σχέδια U1.03/95E [...], U1.03/96A [...] και U2.02/94C. Κατά συνέπεια, η GKN δεν δικαιούται καμία απόδοση εξόδων για τυχόν μέλλουσες παραδόσεις υλικού δυνάμει αυτών των συμβάσεων προμήθειας [υλικού].

Τέλος, είμαι αναγκασμένος να σας γνωστοποιήσω ότι, λόγω των μη ικανοποιητικών υπηρεσιών τις οποίες παρέσχε η GKN και, ειδικότερα, λόγω της αρνήσεώς της να εξαλείψει ανωμαλίες και να συνεργαστεί με την Επιτροπή όπως της ζητήθηκε, η Επιτροπή δεν προτίθεται να συνάψει νέα σύμβαση με την GKN.»

43 Με επιστολή της 19ης Νοεμβρίου 1999 απευθυνθείσα στον κ. Weber και υπογεγραμμένη από τον κ. Wiedemann, η ενάγουσα απάντησε στην επιστολή της 25ης Οκτωβρίου 1999, παρατηρώντας, μεταξύ άλλων, ότι η τρίτη σύμβαση έληγε στις 15 Δεκεμβρίου 1999.

44 Στις 24 Νοεμβρίου 1999, πραγματοποιήθηκε σύσκεψη μεταξύ της ενάγουσας και της Επιτροπής.

45 Με τηλεομοιοτυπία της 17ης Απριλίου 2002, απευθυνθείσα στον κ. Knudsen της Διευθύνσεως «Ευρώπη, Καύκασος, Κεντρική Ασία» της Υπηρεσίας Συνεργασίας της Επιτροπής (EuropeAid), η ενάγουσα απάντησε σε επιστολή της 4ης Μαρτίου 2002 και ζήτησε φιλικό διακανονισμό της διαφοράς.

46 Με επιστολή της 17ης Μαρτίου 2002, ο κ. Knudsen τής απάντησε ότι η επιστολή της δεν περιείχε κανένα νέο πειστικό επιχείρημα και ότι δεν επιθυμούσε να συνεχιστεί η άσκοπη ανταλλαγή αλληλογραφίας.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

47 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 23 Σεπτεμβρίου 2002, η ενάγουσα άσκησε την υπό κρίση αγωγή.

48 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (τέταρτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία.

49 Στο πλαίσιο μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, το Πρωτοδικείο κάλεσε τους διαδίκους να απαντήσουν σε γραπτές ερωτήσεις και να προσκομίσουν ορισμένα έγγραφα. Οι διάδικοι εν μέρει ανταποκρίθηκαν στις προσκλήσεις αυτές.

50 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά τη δημόσια συνεδρίαση της 22ας Σεπτεμβρίου 2004.

51 Η ενάγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να υποχρεώσει την Επιτροπή να της καταβάλει εντόκως το ποσό των 332 083,60 ευρώ, με επιτόκιο 5,25 %, από τις 12 Ιουνίου 2000 όσον αφορά το ποσό των 328 782,43 ευρώ, καθώς και από τις 21 Αυγούστου 2000 όσον αφορά το ποσό των 3 301,17 ευρώ·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

52 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την αγωγή ως απαράδεκτη και προδήλως αβάσιμη·

— να καταδικάσει την ενάγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

Επιχειρήματα των διαδίκων

Επί της αρμοδιότητας του Πρωτοδικείου

53 Η Επιτροπή υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι η αγωγή φέρεται ενώπιον αναρμοδίου να την εκδικάσει δικαστηρίου. Συγκεκριμένα, δυνάμει της ρήτρας περί κατά παρέκταση αρμοδιότητας που περιέχεται στην τρίτη σύμβαση, οι διαφορές «οι συνδεόμενες με τη σύμβαση ή οι απορρέουσες από αυτή» υπάγονται στην αρμοδιότητα των βελγικών δικαστηρίων.

54 Κατά την Επιτροπή, τίθεται, εν προκειμένω, ζήτημα ερμηνείας της τρίτης συμβάσεως και, ειδικότερα, προσδιορισμού της χρηματικής οφειλής. Συνεπώς, αντικείμενο της παρούσας διαφοράς είναι η τρίτη σύμβαση.

55 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, σύμφωνα με τους όρους της τρίτης συμβάσεως που αναφέρονται στα σχέδια που αφορούν υλικό, η ενάγουσα ήταν επιφορτισμένη με την εκτέλεση των σχεδίων αυτών έως την παραλαβή του υλικού και, συνεπώς, κατά την περίοδο ισχύος της συμβάσεως, η οποία έληξε στο τέλος Ιουλίου 2000. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η ενάγουσα δέχθηκε με σύμβαση τον περιορισμό του συναφούς προϋπολογισμού σε 800 000 ευρώ.

56 Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι υπήρχε, κατά το χρονικό διάστημα για το οποίο η ενάγουσα ζητεί την αμοιβή για τις δραστηριότητες που άσκησε μέσω του διαχειριστή σχεδίου και ορισμένων εμπειρογνωμόνων της, σύμβαση μεταξύ της ενάγουσας και της Επιτροπής. Η σύμβαση αυτή προέβλεπε διάφορα χρηματοδοτικά

σύνολα προς κάλυψη της εργασίας του διαχειριστή σχεδίου και των εμπειρογνωμόνων. Κατά την Επιτροπή, η ενάγουσα είχε υπερβεί το ποσό αυτών των χρηματοδοτικών συνόλων όταν ο διαχειριστής σχεδίου και οι εμπειρογνώμονές της περάτωσαν τις επίμαχες δραστηριότητες.

57 Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η παράταση της ισχύος της τρίτης συμβάσεως οφειλόταν στο γεγονός ότι η εκτέλεση ορισμένων σχεδίων που αφορούσαν υλικό είχε καθυστερήσει και καθιστούσε αναγκαία την συμπληρωματική παρέμβαση ορισμένων εμπειρογνωμόνων στο Zaporojié. Λόγω της παρατάσεως της ισχύος της συμβάσεως, η ενάγουσα δεσμεύθηκε να αναλάβει τα σχέδια αυτά έως τον Ιούλιο του 2000. Η Επιτροπή παραδέχεται ότι η παράταση αυτή οφειλόταν και σε δημοσιονομικής φύσεως λόγους. Συγκεκριμένα, οι παρεμβάσεις αυτών των εμπειρογνωμόνων δεν θα μπορούσαν να αμειφθούν από τον προβλεφθέντα προϋπολογισμό αν δεν υπήρχε πλέον σύμβαση κατά τον χρόνο εκείνο· επίσης, οι εμπειρογνώμονες δεν θα προστατεύονταν, από ασφαλιστικής απόψεως καθώς και από απόψεως άδειας εισόδου στη χώρα, αν δεν ασκούσαν τις δραστηριότητές τους στο πλαίσιο ισχύουσας συμβάσεως.

58 Ο συνολικός προϋπολογισμός της τρίτης συμβάσεως δεν τροποποιήθηκε και μόνον ορισμένα από τα κονδύλιά του αναδιαμορφώθηκαν. Κατά την Επιτροπή, δεν χρειαζόταν αύξηση του προϋπολογισμού, καθόσον η παράταση της ισχύος της συμβάσεως ουδόλως μετέβαλε το περιεχόμενο των υποχρεώσεων της ενάγουσας σε σχέση προς τα σχέδια που αφορούσαν το υλικό. Χρειάστηκε απλώς να γίνουν ορισμένες ήσσονος σημασίας προσαρμογές στα σχέδια δραστηριοτήτων, διότι η πλειονότητα των σχεδίων δεν απαιτούσε πρόσθετα μέσα· μόνο δύο ειδικά σχέδια επηρεάστηκαν από την παράταση. Συνεπώς, δεδομένου ότι δεν ανατέθηκαν νέα καθήκοντα στον εν λόγω διαχειριστή σχεδίου και τους εμπειρογνώμονες, δεν αποφασίστηκε καμία νέα αμοιβή γι' αυτούς. Κατά την Επιτροπή, οι ανωτέρω όφειλαν απλώς να ολοκληρώσουν τις εργασίες που προέβλεπε η τρίτη σύμβαση, πράγμα που συμπεριελάμβανε την υποχρέωση εκτελέσεως των σχεδίων που αφορούσαν το υλικό και των οποίων η διάρκεια παρατάθηκε. Στην τρίτη σύμβαση αναφερόταν σαφώς ότι δεν προβλεπόταν χωριστή αμοιβή της ενάγουσας για την ολοκλήρωση των σχεδίων που αφορούσαν το υλικό, καθόσον η παροχή αυτή καλυπτόταν από τον συνολικό προϋπολογισμό. Κατά την Επιτροπή, ο ρόλος του διαχειριστή σχεδίου στο θέμα αυτό περιοριζόταν ουσιαστικά στη μέριμνα για την παραλαβή των σχεδίων που αφορούσαν το υλικό, το παρεπόμενο δε αυτό καθήκον δεν δικαιολογούσε την αύξηση της αμοιβής του διαχειριστή σχεδίου. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο, παρά την παράταση της ισχύος της συμβάσεως, ο συνολικός προϋπολογισμός της δεν αυξήθηκε, πράγμα το οποίο ενέκρινε εξάλλου η ενάγουσα.

59 Η ενάγουσα υποστηρίζει ότι οι επίδικες παροχές δεν πραγματοποιήθηκαν ούτε στο πλαίσιο της τρίτης συμβάσεως ούτε στο πλαίσιο της πρώτης τροποποιήσεως. Η επίμαχη περίοδος δεν καλύπτεται, συνεπώς, από σύμβαση. Συγκεκριμένα, η έκταση των υπηρεσιών που έπρεπε να παρασχεθούν καθορίζεται από τον προϋπολογισμό της συμβάσεως καθώς και από τα προγράμματα δραστηριότητας και όχι από την επίσημη διάρκεια της τρίτης συμβάσεως.

60 Η ενάγουσα αναφέρει ότι, από τον Αύγουστο του 1998, όσον αφορά τον διαχειριστή σχεδίου, και από τον Απρίλιο του 1999, όσον αφορά τους εμπειρογνώμονες, δεν παρέσχε πλέον υπηρεσίες στο πλαίσιο της τρίτης συμβάσεως, η ισχύς της οποίας έληξε, κατά την άποψή της, στις 16 Ιανουαρίου 1999. Κατά την ενάγουσα, για δημοσιονομικούς λόγους, τα προγράμματα δραστηριότητας του διαχειριστή σχεδίου και των εμπειρογνωμόνων προέβλεπαν μία μόνον παρέμβαση έως τον Ιούνιο του 1998. Η ενάγουσα υποστηρίζει ότι ακριβώς αυτά τα προγράμματα καθορίζουν το κατά πόσον πρόκειται για εξωσυμβατικές ή συμβατικές παροχές, καθόσον αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της συμβάσεως και αναφέρουν την περίοδο παροχής της υπηρεσίας την οποία ήταν εκ της συμβάσεως υποχρεωμένη να παράσχει. Από τον Ιούλιο του 1998 και εντεύθεν, τα προγράμματα δραστηριότητας της τρίτης συμβάσεως δεν προέβλεπαν καμία άλλη παρέμβαση. Συνεπώς, οι επίδικες παροχές δεν καλύπτονταν από την τρίτη σύμβαση.

61 Εξάλλου, οι εν λόγω δραστηριότητες δεν καλύπτονταν ούτε από την πρώτη τροποποίηση, η οποία συνήφθη τον Αύγουστο του 1998 με την περάτωση των προγραμμάτων δραστηριότητας της τρίτης συμβάσεως. Κατά την ενάγουσα, υιοθετώντας την τροποποίηση αυτή, οι συμβαλλόμενοι θέλησαν να καταστήσουν δυνατή τη συνέχιση των διαφόρων σχεδίων που αφορούσαν το υλικό κατά τη μεταβατική περίοδο έως τη σύναψη της τέταρτης συμβάσεως.

62 Μολονότι η ισχύς της τρίτης συμβάσεως παρατάθηκε με την πρώτη τροποποίηση έως τις 17 Ιουλίου 2000, το πρόγραμμα δραστηριότητας που καθορίστηκε με την τροποποίηση αυτή όσον αφορά τον διαχειριστή σχεδίου καθιστούσε σαφές ότι δεν κάλυπτε την παρέμβαση του διαχειριστή σχεδίου έως την ημερομηνία αυτή. Συνεπώς, κατά την ενάγουσα, από τον Αύγουστο του 1998, το πρόγραμμα αυτό δεν κάλυπτε πλέον τη δραστηριότητα του διαχειριστή σχεδίου. Μόνο δύο εβδομάδες παρεμβάσεως που είχαν προβλεφθεί για τον Δεκέμβριο του 1997 μετατέθηκαν για τον Ιούλιο του 1998. Οι μόνες παρεμβάσεις που προβλέπονταν από τον Ιούλιο του 1998 και μετά ήταν οι παρεμβάσεις των εμπειρογνωμόνων, δυνάμει των διαφόρων σχεδίων που αφορούσαν το υλικό.

63 Κατά την ενάγουσα, η φύση της δραστηριότητας των εμπειρογνωμόνων είναι, και αυτή, εξωσυμβατική. Η ενάγουσα ισχυρίζεται ότι παρέσχε στο ακέραιο τις υπηρεσίες εμπειρογνωμοσύνης που προβλέπονται από τη σύμβαση. Η ενάγουσα δεν ζητεί παρά την αμοιβή των παρεμβάσεων που δεν προβλέπονταν στα προγράμματα δραστηριότητας και οι οποίες δεν μπορούσαν να πληρωθούν ούτε από τον προϋπολογισμό της τρίτης συμβάσεως.

64 Η ενάγουσα υποστηρίζει ότι οι απορρέοντες από τον προϋπολογισμό περιορισμοί, σε συνδυασμό με το πρόγραμμα παρεμβάσεως, καθορίζουν δεσμευτικά για τους δύο αντισυμβαλλόμενους όρια ως προς την έκταση της υποχρεώσεως παροχής υπηρεσιών. Η διάρκεια της συμβάσεως δεν μπορούσε να δικαιολογήσει από μόνη της επέκταση της υποχρεώσεως αυτής. Συγκεκριμένα, καίτοι παρατάθηκε η διάρκεια της συμβάσεως, η παράταση αυτή δεν οφειλόταν στη μη αμειβόμενη επέκταση της υποχρεώσεως που αφορούσε τη διαχείριση του σχεδίου, αλλ' απλώς στην απαιτηθείσα αναδιαμόρφωση προκειμένου να ενταχθούν στη σύμβαση νέοι εμπειρογνώμονες. Σύμφωνα με τις διατάξεις της συμβάσεως, οι μεταβολές που αφορούσαν το προσωπικό μπορούσαν να γίνουν μόνο γραπτώς και, επομένως, η σύναψη της πρώτης τροποποιήσεως ήταν ο μόνος τρόπος ενσωματώσεως νέων εμπειρογνωμόνων στη σύμβαση.

65 Δεδομένου ότι η πρώτη τροποποίηση δεν προέβλεπε καμία αύξηση του προϋπολογισμού και καμία νέα περίοδο παρεμβάσεως του διαχειριστή σχεδίου και εφόσον, για τους εμπειρογνώμονες, νέες περίοδοι παρεμβάσεως προβλέφθηκαν μόνο στην ήδη αναφερθείσα έκταση, η ενάγουσα συνάγει το συμπέρασμα ότι προδήλως δεν ήταν υποχρεωμένη να παράσχει τις επίδικες υπηρεσίες με την αιτιολογία ότι η επίσημη διάρκεια της τρίτης συμβάσεως είχε παραταθεί.

Επί της αγωγής αποζημιώσεως

66 Η ενάγουσα υποστηρίζει ότι η αγωγή της είναι βάσιμη, διότι η Επιτροπή παραβίασε τις αρχές της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της χρηστής διοικήσεως, προξενώντας της ζημία ύψους 332 083,60 ευρώ.

67 Όσον αφορά, πρώτον, το υπηρεσιακό πταίσμα το οποίο διέπραξε η Επιτροπή, κατά την ενάγουσα, υιοθετώντας τη συμπεριφορά που επέδειξε κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για τη σύναψη της συμβάσεως και μετά από αυτές, η Επιτροπή τής έδωσε την εντύπωση ότι επρόκειτο να αποζημιωθεί για τις εκτός συμβάσεως παρασχεθείσες υπηρεσίες. Συνεπώς, η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, υπό την έννοια της αποφάσεως του Πρωτοδικείου της 17ης Δεκεμβρίου 1998, Τ-203/96, Embassy Limousines & Services κατά Κοινοβουλίου (Συλλογή 1998, σ. II-4239). Εν προκειμένω, η Επιτροπή τής δημιούργησε βάσιμες προσδοκίες οι οποίες την παρότρυναν να εργαστεί για την Επιτροπής χωρίς σύμβαση. Συνεχίζοντας τη δραστηριότητά της στο πλαίσιο διεξαγομένων διαπραγματεύσεων για τη σύναψη συμβάσεως, η ενάγουσα, από την άποψη ενός συνετού επιχειρηματία, δεν ανέλαβε κανένα κίνδυνο τον οποίο όφειλε η ίδια να φέρει. Αντιθέτως, ενήργησε κατά λογικό και ρεαλιστικό από οικονομικής απόψεως τρόπο, καθόσον η Επιτροπή τής είχε δημιουργήσει την πεποίθηση ότι θα της ανετίθετο και άλλη σύμβαση. Η Επιτροπή όχι μόνο δεν κλόνισε την πεποίθηση της ενάγουσας, αλλά την ενίσχυσε και την ενθάρρυνε επανειλημμένως κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων.

68 Αντίθετα προς εκείνες που χαρακτηρίζουν τη σύναψη δημοσίας συμβάσεως, οι περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως δημιούργησαν στην ενάγουσα τη δικαιολογημένη προσδοκία ότι θα επιλεγόταν για να συνάψει τη νέα σύμβαση επιτόπου συνδρομής. Συγκεκριμένα, στο πρωτόκολλο συμφωνίας που υπογράφηκε μεταξύ των χωρών του G 7, της Επιτροπής και της Ουκρανίας το 1995, η ενάγουσα είχε οριστεί ως δυτικός συνεργάτης για θέματα ασφαλείας στον πυρηνικό σταθμό του Zaporojié. Η ενάγουσα υπενθυμίζει ότι η σύναψη των συμβάσεων επιτόπου συνδρομής γινόταν, ως εκ τούτου, συνήθως με απευθείας σύναψη συμφωνίας. Κατ' αυτήν, οι συμβαλλόμενοι δεν είχαν καμία αμφιβολία ότι η επιτόπου συνδρομή έπρεπε να συνεχιστεί και ότι έπρεπε να αποφευχθεί η διακοπή της παροχής των υπηρεσιών, ιδίως όσον αφορά τα θέματα ασφάλειας. Η απευθείας ανάθεση ήταν, εξάλλου, ένας πρόσθετος λόγος για τον οποίο η έκταση των παρεχομένων υπηρεσιών καθοριζόταν συμβατικώς μόνο για ένα ημερολογιακό έτος περίπου.

69 Η ενάγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή παραβίασε επίσης την αρχή της χρηστής διοικήσεως, οδηγώντας σε αποτυχία τις διαπραγματεύσεις για τη σύναψη της συμβάσεως λόγω της μη προσήκουσας εκ μέρους της διαχειρίσεως της συμβάσεως. Η Επιτροπή είχε την υποχρέωση να διαμορφώσει την απόφασή της με όλη την απαιτούμενη επιμέλεια και να σταθμίσει τα εμπλεκόμενα συμφέροντα (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 19ης Μαρτίου 1997, Τ-73/95, Oliveira κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-381, και της 9ης Ιουλίου 1999, Τ-231/97, New Europe Consulting και Brown κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-2403). Επιπλέον, οι παρεμβάσεις διαφόρων διοικητικών ή πολιτικών οργάνων στο πλαίσιο θεσμικού

οργάνου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως δεν μπορούν να δικαιολογήσουν τη μη τήρηση συνεπούς και σταθερής στάσεως έναντι του ενδιαφερομένου (προμνησθείσα απόφαση Embassy Limousines & Services κατά Κοινοβουλίου, σκέψη 87). Κατά συνέπεια, ο ενδιαφερόμενος δεν φέρει ευθύνη αν η Επιτροπή δεν μπορεί, στο πλαίσιο διαπραγματεύσεων για τη σύναψη συμβάσεως, να παρακολουθήσει τις διαπραγματεύσεις αυτές ή χρειάζεται ασυνήθως μεγάλο χρονικό διάστημα για να αποφασίσει, και τούτο λόγω της εσωτερικής εναλλαγής του υπεύθυνου για το θέμα προσωπικού. Όμως, αυτό ακριβώς συνέβη στην περίπτωση της ενάγουσας. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή δημιούργησε και καλλιέργησε τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη της ενάγουσας με διαφόρους τρόπους κατά τη διάρκεια των διαφόρων φάσεων των διαπραγματεύσεων για τη σύναψη της συμβάσεως και άφησε επανειλημμένως να φανεί η εκ μέρους της ανεπαρκής διαχείριση της συμβάσεως και η μη ικανοποιητική εσωτερική οργάνωσή της.

70 Εξάλλου, η ενάγουσα υποστηρίζει ότι η άρνηση υπογραφής της δεύτερης τροποποιήσεως καταδεικνύει τον πλημμελή τρόπο με τον οποίο οι διαδοχικοί υπάλληλοι πληροφορήθηκαν για το στάδιο προόδου των διαπραγματεύσεων και τις ισχύουσες συμβάσεις. Η δήλωση του κ. Vadé, η οποία περιέχεται στην τηλεομοιοτυπία της 23ης Σεπτεμβρίου 1999 («Όπως το είχα αντιληφθεί, η πρώτη τροποποίηση [...], η οποία συνήφθη χωρίς τροποποίηση του συνολικού προϋπολογισμού, συνεπαγόταν την επανενεργοποίηση ορισμένων γραμμών του προϋπολογισμού ούτως ώστε να είναι συνεπής προς την παράταση της διάρκειας των υπηρεσιών»), καταδεικνύει ότι δεν είχε διαβάσει ο ίδιος την πρώτη τροποποίηση και ότι οι προκάτοχοί του δεν του είχαν εξηγήσει τις περιστάσεις υπό τις οποίες είχε καταρτιστεί η τροποποίηση αυτή. Δεδομένου ότι ο προϋπολογισμός που προβλεπόταν για τον διαχειριστή σχεδίου είχε πλήρως εξαντληθεί κατά τον χρόνο υπογραφής της πρώτης τροποποιήσεως, και εφόσον τα υπόλοιπα του προϋπολογισμού δεν μπορούσαν να καλύψουν τη δραστηριότητα των εμπειρογνωμόνων, σύμφωνα με την ενάγουσα, ουδέποτε συμφωνήθηκε να γίνει τροποποίηση του προϋπολογισμού, η οποία άλλωστε δεν θα είχε επιτραπεί. Οι προϋπολογισμοί που προβλέπονταν, αντιστοίχως, για τον διαχειριστή σχεδίου και τους εμπειρογνώμονες δεν τροποποιήθηκαν, συνεπώς, στα λεπτομερή στοιχεία ως προς τις τιμές τα οποία επισυνάφθηκαν στην πρώτη τροποποίηση, η δε μοναδική τροποποίηση που επήλθε στους διαφόρους προϋπολογισμούς ήταν η κατάργηση της διακρίσεως μεταξύ παρεμβάσεων που πραγματοποιούνταν στη Γερμανία και εκείνων που πραγματοποιούνταν στην Ουκρανία. Το μέτρο αυτό αποσκοπούσε στη διευκόλυνση της λογιστικής καταγραφής των παρεμβάσεων, καίτοι η τροποποίηση αυτή δεν είχε καμία επίδραση στους διαφόρους προϋπολογισμούς που προβλέπονταν για τους εμπειρογνώμονες και τον διαχειριστή σχεδίου.

71 Περαιτέρω, όσον αφορά τη ζημία της, η ενάγουσα υποστηρίζει ότι, πιστεύσασα στις υποσχέσεις της Επιτροπής, υπέστη ζημία ύψους 332 083,60 ευρώ, συνεχίζοντας τη δραστηριότητά της εκτός συμβατικού πλαισίου.

72 Τέλος, όσον αφορά την αιτιώδη συνάφεια μεταξύ του υπηρεσιακού πταίσματος και της ζημίας, η ενάγουσα υποστηρίζει ότι το υπηρεσιακό πταίσμα της Επιτροπής, εμφανίζει, σε σχέση προς τη ζημία την οποία υπέστη η ίδια, τον απαιτούμενο αιτιώδη σύνδεσμο προς θεμελίωση αξιώσεως προς αποζημίωση. Η ζημία απορρέει κατά επαρκώς άμεσο τρόπο από τη συμπεριφορά την οποία προσάπτει στην Επιτροπή.

73 Η ενάγουσα καταλήγει ότι η ζημία την οποία υπέστη εμφανίζει άμεση συνάφεια και με τις ανεπάρκειες της διοικητικής οργανώσεως της Επιτροπής. Συγκεκριμένα, η αποσπασματική διαβίβαση πληροφοριών μεταξύ των διαδοχικών υπαλλήλων είχε ως αποτέλεσμα την πρόσθετη καθυστέρηση και εξηγεί τόσο τον λόγο της παροχής υπηρεσιών εκτός συμβατικού πλαισίου όσο και τη διάρκειά τους και, ως εκ τούτου, το ύψος της ζημίας την οποία υπέστη η ενάγουσα.

74 Η ενάγουσα ζητεί να εξεταστούν από το Πρωτοδικείο ως μάρτυρες οι κύριοι Doucet, Kalbe, Jousten, Lütkemeyer και Vadé, υπάλληλοι της Επιτροπής, καθώς και οι κύριοι Zaiss, Hoensch, Collignon και Möller σχετικά, μεταξύ άλλων, με το περιεχόμενο των συζητήσεων μεταξύ της Επιτροπής και της ενάγουσας, τη διεξαγωγή των διαπραγματεύσεων για τη σύναψη της συμβάσεως και την εξάντληση του προϋπολογισμού.

75 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η αγωγή είναι προδήλως αβάσιμη. Δεν μπορεί να θεμελιωθεί ευθύνη της Επιτροπής βάσει του άρθρου 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, διότι δεν υπήρξε υπηρεσιακό πταίσμα.

76 Πρώτον, η Επιτροπή αμφισβητεί τον ισχυρισμό ότι δημιούργησε βάσιμες προσδοκίες στην ενάγουσα.

77 Δεύτερον, η Επιτροπή αμφισβητεί ότι παραβίασε την αρχή της χρηστής διοικήσεως διά της κακής, εκ μέρους της, διαχειρίσεως της συμβάσεως.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

78 Η διαφορά γεννήθηκε κατά τη λήξη της συμβατικής σχέσεως την οποία είχαν συνάψει οι διάδικοι το 1994, διαφωνούν δε αυτοί ως προς το αν η διαφορά εντάσσεται ή όχι στο πλαίσιο της εκτελέσεως της τρίτης συμβάσεως και της πρώτης τροποποιήσεώς της. Οι δύο αυτές υποθέσεις θα πρέπει να εξεταστούν διαδοχικά.

79 Δυνάμει των συνδυασμένων διατάξεων του άρθρου 238 ΕΚ και της αποφάσεως 88/591/ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1988, περί ιδρύσεως Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 319, σ. 1), όπως έχει τροποποιηθεί, το Πρωτοδικείο έχει αρμοδιότητα να αποφαίνεται επί των διαφορών εκ συμβάσεως που υποβάλλονται ενώπιόν του από φυσικά ή νομικά πρόσωπα μόνο δυνάμει ρήτρας διαιτησίας.

80 Ελλείψει τέτοιας ρήτρας, το Πρωτοδικείο δεν μπορεί να αποφανθεί επί αγωγής αφορώσας ιδιωτική συμβατική σχέση. Άλλως, θα επεξέτεινε τη δικαιοδοσία του πέραν των διαφορών των οποίων η εκδίκαση του έχει ανατεθεί περιοριστικά με το άρθρο 240 ΕΚ, το οποίο παρέχει στα εθνικά δικαστήρια τη γενική αρμοδιότητα να επιλαμβάνονται των διαφορών στις οποίες η Κοινότητα είναι διάδικος (απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Μαΐου 1987, 133/85 έως 136/85, Rau κ.λπ., Συλλογή 1987, σ. 2289, σκέψη 10· διάταξη του Πρωτοδικείου της 10ης Ιουλίου 2002, Τ-387/00, Comitato organizzatore del convegno internazionale κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-3031, σκέψη 37).

81 Στην υπό κρίση περίπτωση, η τρίτη σύμβαση, από την οποία, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, πηγάζει η διαφορά, δεν περιέχει καμία ρήτρα απονέμουσα στο Πρωτοδικείο αρμοδιότητα προς εκδίκαση των σχετικών με την εκτέλεσή της διαφορών, αλλά, όλως αντιθέτως, απονέμει ρητώς αυτή την αρμοδιότητα στα δικαστήρια των Βρυξελλών (βλ. ανωτέρω σκέψη 7).

82 Πρέπει να παρατηρηθεί ότι, εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο δεν είναι σε θέση να καθορίσει αν οι επίδικες εργασίες εμπίπτουν ή όχι στο πλαίσιο της συμβάσεως χωρίς να ερμηνεύσει την τρίτη σύμβαση και την πρώτη τροποποίησή της. Κατά συνέπεια, στην περίπτωση που οι εν λόγω εργασίες εμπίπτουν στο πλαίσιο της συμβάσεως που συνέδεε την ενάγουσα και την Επιτροπή, το Πρωτοδικείο δεν είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί της διαφοράς και η αγωγή πρέπει να απορριφθεί για τον λόγο αυτόν.

83 Στο μέτρο που δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο το αρμόδιο να ερμηνεύσει την τρίτη σύμβαση εθνικό δικαστήριο να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι οι επίμαχες εργασίες δεν ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής της, πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον η Επιτροπή παραβίασε τις αρχές της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της χρηστής διοικήσεως, όπως υποστηρίζει η ενάγουσα.

84 Κατά πάγια νομολογία, η στοιχειοθέτηση της εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας κατά το άρθρο 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ εξαρτάται από τη συνδρομή ενός συνόλου προϋποθέσεων, ήτοι τον παράνομο χαρακτήρα της προσαπτομένης στα κοινοτικά όργανα συμπεριφοράς, το υποστατό της ζημίας και την ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της συμπεριφοράς που προσάπτεται στο θεσμικό όργανο και της προβαλλομένης ζημίας (απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Σεπτεμβρίου 1982, 26/81, Oleifici Mediterranei κατά ΕΟΚ, Συλλογή 1982, σ. 3057, σκέψη 16· απόφαση του Πρωτοδικείου της 11ης Ιουλίου 1996, Τ-175/94, International Procurement Services κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-729, σκέψη 44).

85 Όταν μία από τις προϋποθέσεις αυτές δεν πληρούται, η αγωγή πρέπει να απορρίπτεται στο σύνολό της, χωρίς να χρειάζεται να εξεταστούν οι λοιπές προϋποθέσεις της εν λόγω ευθύνης (απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Σεπτεμβρίου 1994, C-146/91, ΚΥΔΕΠ κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-4199, σκέψη 19· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 20ής Φεβρουαρίου 2002, Τ-170/00, Förde-Reederei κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-515, σκέψη 37, και της 19ης Μαρτίου 2003, Τ-273/01, Innova Privat-Akademie κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-1093, σκέψη 23).

86 Σύμφωνα με τις αρχές αυτές, επιβάλλεται να εξεταστεί η συμπεριφορά της Επιτροπής.

87 Όσον αφορά την πρώτη από τις προϋποθέσεις αυτές, η νομολογία απαιτεί να αποδεικνύεται κατάφωρη παράβαση ενός κανόνα δικαίου που αποσκοπεί στην απονομή δικαιωμάτων στους ιδιώτες (απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Ιουλίου 2000, C-352/98 P, Bergaderm και Goupil κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-5291, σκέψη 42). Όσον αφορά την προϋπόθεση περί υπάρξεως κατάφωρης παραβάσεως, το αποφασιστικό κριτήριο για να θεωρηθεί ότι πληρούται η προϋπόθεση αυτή είναι το αν συντρέχει, εκ μέρους του οικείου κοινοτικού οργάνου, πρόδηλη και σοβαρή υπέρβαση των ορίων που επιβάλλονται στη διακριτική του ευχέρεια. Όταν το κοινοτικό αυτό όργανο δεν διαθέτει παρά αισθητά μειωμένο ή και ανύπαρκτο περιθώριο εκτιμήσεως, η απλή παράβαση του κοινοτικού δικαίου μπορεί να αρκεί προς απόδειξη της υπάρξεως κατάφωρης παραβάσεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Δεκεμβρίου 2002, C-312/00 P, Επιτροπή κατά Camar και Tico, Συλλογή 2002, σ. I-11355, σκέψη 54· απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Ιουλίου 2001, T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 και T-225/99, Comafrica και Dole Fresh Fruit Europe κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-1975, σκέψη 134).

88 Εν προκειμένω, πρέπει να καθοριστεί, καταρχάς, αν η συμπεριφορά της Επιτροπής συνιστά κατάφωρη παραβίαση της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

89 Κατά πάγια νομολογία, το δικαίωμα επικλήσεως της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, η οποία αποτελεί μία από τις θεμελιώδεις αρχές της Κοινότητας, αναγνωρίζεται σε κάθε ιδιώτη που βρίσκεται σε κατάσταση από την οποία προκύπτει ότι η κοινοτική διοίκηση, με το να του παράσχει συγκεκριμένες διαβεβαιώσεις, του δημιούργησε βάσιμες προσδοκίες. Τέτοιες διαβεβαιώσεις αποτελούνται από, ασχέτως της μορφής υπό την οποία γνωστοποιήθηκαν, ακριβή, απαλλαγμένα αιρέσεων και συγκλίνοντα πληροφοριακά στοιχεία που προέρχονται από έγκριτες και αξιόπιστες πηγές. Αντιθέτως, ουδείς δύναται να επικαλεστεί παραβίαση της αρχής αυτής όταν δεν υφίστανται συγκεκριμένες διαβεβαιώσεις που του δόθηκαν από τη διοίκηση (βλ. προμνησθείσα απόφαση Innova Privat-Akademie κατά Επιτροπής, σκέψη 26, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

90 Πρέπει, καταρχάς, να υπομνησθεί ότι οι διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμβάσεως δεν δεσμεύουν, αυτές καθαυτές, τους συμβαλλομένους. Περαιτέρω, πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον, κατά τις διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμβάσεως, η Επιτροπή παρέσχε στην ενάγουσα συγκεκριμένες διαβεβαιώσεις που της δημιούργησαν βάσιμες προσδοκίες.

91 Συναφώς, η ενάγουσα επικαλείται, μεταξύ άλλων, διάφορες συζητήσεις που είχε με την Επιτροπή καθώς και διάφορες επιστολές.

92 Όσον αφορά την τηλεφωνική συνομιλία, την οποία επικαλείται η ενάγουσα, με τον κ. Korsak, διαχειριστή των αγορών εξοπλισμού για λογαριασμό της Επιτροπής, η οποία, κατά την ενάγουσα, έγινε μετά την αποστολή του πρώτου σχεδίου της τέταρτης συμβάσεως στην Επιτροπή την άνοιξη του 1998 και έδωσε την εντύπωση στην ενάγουσα ότι η σύμβαση επρόκειτο σύντομα να υπογραφεί, πρέπει να παρατηρηθεί ότι από κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν αποδεικνύεται το υποστατό προφορικών διαβεβαιώσεων, τις οποίες η Επιτροπή αρνείται ότι έδωσε, ούτε, κατά μείζονα λόγο, ότι αυτές εμφανίζουν τα αναγκαία χαρακτηριστικά για τη δημιουργία δικαιολογημένης εμπιστοσύνης (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, απόφαση του Πρωτοδικείου της 8ης Νοεμβρίου 2000, Τ-485/93, Τ-491/93, Τ-494/93 και Τ-61/98, Dreyfus κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-3659, σκέψη 87). Αυτό ισχύει και για όλες τις άλλες προφορικές διαβεβαιώσεις το υποστατό των οποίων δεν αποδεικνύεται από κανένα στοιχείο της δικογραφίας.

93 Κατά την ενάγουσα, οι διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμβάσεως μεταξύ των διαδίκων συνεχίστηκαν αδιαλείπτως καθ' όλη τη διάρκεια του φθινοπώρου του 1998. Η ενάγουσα επικαλείται, μεταξύ άλλων, την τηλεομοιοτυπία του κ. Jousten, της 22ας Δεκεμβρίου 1998, από την οποία προκύπτει, κατά τη γνώμη της, ότι δεν υπήρχε πλέον κανένα εμπόδιο για την υπογραφή της τέταρτης συμβάσεως. Η τηλεομοιοτυπία αυτή έχει ως ακολούθως:

«Κατόπιν της από 3 Δεκεμβρίου 1998 επιστολής σας, σας γνωρίζω ότι διαβίβασα σήμερα [τα στοιχεία αναφοράς] της συμβάσεως [επιτόπου συνδρομής] της GKN για το 1997 στην ["κοινή υπηρεσία διαχειρίσεως της κοινοτικής βοήθειας προς τις τρίτες

χώρες"] (κ. Doucet), που θα έλθει σε επαφή μαζί σας όσον αφορά άλλα στοιχεία της προτάσεώς σας (παράρτημα D, συνοχή του παραρτήματος Β με το παράρτημα Α, κ.λπ.).»

94 Από τη διατύπωσή της, προκύπτει σαφώς ότι η τηλεομοιοτυπία αυτή πληροφορούσε απλώς την ενάγουσα για το στάδιο στο οποίο βρίσκονταν οι διαπραγματεύσεις. Συνάγεται ότι τα ζητήματα που άπτονταν του παραρτήματος D και του παραρτήματος Β δεν είχαν ακόμα διευθετηθεί και ότι τα ζητήματα αυτά, τα οποία δεν φαίνονται ως ήσσονος σημασίας, απαιτούσαν περαιτέρω διαπραγματεύσεις και, συνεπώς, ότι η υπογραφή της συμβάσεως δεν ήταν επικείμενη.

95 Συνεπώς, οι διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμβάσεως συνεχίστηκαν και η ενάγουσα έστειλε από τότε διάφορες εκδοχές της τέταρτης συμβάσεως στην Επιτροπή.

96 Εν τω μεταξύ, ανέκυψε διαφορά μεταξύ των διαδίκων όσον αφορά την αξιολόγηση ορισμένων σχεδίων.

97 Επιπλέον, από τη δικογραφία προκύπτει ότι, στη διάρκεια των ετών αυτών, κατά του διαχειριστή σχεδίου κ. Hoensch διατυπώθηκαν επικρίσεις τόσο από την αντιπροσωπεία της Επιτροπής στο Κίεβο όσο και από τις υπηρεσίες της Επιτροπής στις Βρυξέλλες. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή ζήτησε επανειλημμένως από την ενάγουσα να αντικαταστήσει τον διαχειριστή σχεδίου, πράγμα το οποίο η ενάγουσα αρνήθηκε να πράξει.

98 Κατόπιν αυτών των διαφορών, η Επιτροπή κατήγγειλε την τρίτη σύμβαση, με επιστολή της 25ης Οκτωβρίου 1999, δυνάμει του άρθρου 41 των γενικών όρων TACIS.

99 Εξάλλου, από τη δικογραφία προκύπτει ότι, πέραν των προβλημάτων που άπτονταν του προσώπου του διαχειριστή σχεδίου κ. Hoensch και της αξιολογήσεως ορισμένων σχεδίων, η ίδια η συμπεριφορά της ενάγουσας κατά τις διαπραγματεύσεις δεν διευκόλυνε τη σύναψη της τέταρτης συμβάσεως. Από τη δικογραφία προκύπτει ότι η ενάγουσα αρνήθηκε επανειλημμένως να λάβει υπόψη της τις τροποποιήσεις που πρότεινε η Επιτροπή, ότι συνέβαλε, συνεπώς, η ίδια στην παράταση των διαπραγματεύσεων και ότι ήταν εν μέρει υπεύθυνη για την τελική αποτυχία των διαπραγματεύσεων, πράγμα το οποίο αναγνώρισε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

100 Κατά συνέπεια, πρέπει να παρατηρηθεί ότι ουδέποτε υπήρξε τελική συμφωνία για τη σύναψη της τέταρτης συμβάσεως. Επομένως, η ενάγουσα δεν μπορεί να επικαλεστεί την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης στο πλαίσιο της συνάψεως της τέταρτης συμβάσεως. Η Επιτροπή τής ζήτησε μεν να προσκομίσει διάφορα σχέδια συμβάσεως, αυτό όμως αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των συνήθων συμβατικών διαπραγματεύσεων και η Επιτροπή δεν ώθησε την ενάγουσα να υπερβεί τα όρια των εγγενών προς την οικονομική της δραστηριότητα κινδύνων (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, προμνησθείσα απόφαση Embassy Limousines & Services κατά Κοινοβουλίου, σκέψη 75).

101 Πρέπει ακόμα να εξεταστεί μήπως η Επιτροπή παρέσχε στην ενάγουσα συγκεκριμένες διαβεβαιώσεις που της δημιούργησαν βάσιμες προσδοκίες ότι οι επίδικες υπηρεσίες θα αμείβονταν υπό άλλη μορφή εκτός του πλαισίου τυχόν τέταρτης συμβάσεως.

102 Συναφώς, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η ενάγουσα επικαλείται ιδίως προφορικές διαβεβαιώσεις που προέρχονταν από τις υπηρεσίες της Επιτροπής, καθώς και διάφορες επιστολές που προέρχονταν είτε από την ίδια είτε από την Επιτροπή. Παραπέμπει επίσης σε μια ειδική έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

103 Όσον αφορά, γενικώς, τις υποτιθέμενες προφορικές διαβεβαιώσεις, πρέπει να παρατηρηθεί ότι από κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν αποδεικνύεται το υποστατό των διαβεβαιώσεων αυτών, τις οποίες η Επιτροπή αρνείται ότι παρέσχε, ούτε, κατά μείζονα λόγο, ότι οι διαβεβαιώσεις αυτές εμφάνιζαν τα αναγκαία χαρακτηριστικά ώστε να της δημιουργήσουν δικαιολογημένη εμπιστοσύνη.

104 Όσον αφορά την επιστολή της 20ής Οκτωβρίου 1998, με την οποία η Επιτροπή πρότεινε στην ενάγουσα τη σύναψη συμβάσεως μη περιλαμβάνουσας τις εργασίες για τις οποίες δεν είχε ακόμα επιτευχθεί συμφωνία και την οποία η ενάγουσα επικαλείται για να καταδείξει ότι η Επιτροπή τής υποσχέθηκε να αμείψει αναδρομικώς τις υπηρεσίες της, πρέπει να σημειωθεί ότι η πρόταση αυτή αφορούσε τη σύναψη της τέταρτης συμβάσεως και το πρόγραμμα TACIS 1997 και ότι η Επιτροπή πρότεινε, συνεπώς, τη σύναψη συμβάσεως για τις υπόλοιπες εργασίες που συνδέονταν με το πρόγραμμα TACIS 1997. Επομένως, η επιστολή ουδόλως καταδεικνύει ότι οι επίμαχες δραστηριότητες θα αμείβονταν αναδρομικώς.

105 Όσον αφορά την επιστολή της 14ης Απριλίου 1999, στην οποία η ενάγουσα συνόψισε τα συμπεράσματα της συσκέψεως της 16ης Μαρτίου 1999 και ανέφερε ότι θα υπέβαλλε, σύμφωνα με το ρητό αίτημα της Επιτροπής, σχέδιο συμβάσεως με αναδρομική ισχύ για την περίοδο που δεν καλυπτόταν από τη σύμβαση, αρκεί η διαπίστωση ότι, δεδομένου ότι η επιστολή αυτή, της οποίας το περιεχόμενο αμφισβητεί η Επιτροπή, προέρχεται από την ίδια την ενάγουσα, δεν μπορεί βάσει αυτής και μόνο να αποδειχθεί ότι η Επιτροπή όντως διατύπωσε τέτοιο αίτημα κατά τη σύσκεψη εκείνη.

106 Ομοίως, η επιστολή της 25ης Αυγούστου 1999, με την οποία η ενάγουσα διατύπωσε την πρόταση δεύτερης τροποποιήσεως της τρίτης συμβάσεως, ουδόλως καταδεικνύει ότι η Επιτροπή είχε ζητήσει την κατάρτιση τέτοιας τροποποιήσεως ούτε ότι είχε υποσχεθεί να πληρώσει αναδρομικά για τις υπηρεσίες που παρέσχε η ενάγουσα.

107 Πράγματι, με τηλεομοιοτυπία της 23ης Σεπτεμβρίου 1999, η Επιτροπή αρνήθηκε να υπογράψει την τροποποίηση αυτή αναφέροντας τα ακόλουθα:

«Όπως το είχα αντιληφθεί, η πρώτη τροποποίηση [...], η οποία συνήφθη χωρίς τροποποίηση του συνολικού προϋπολογισμού, συνεπαγόταν την επανενεργοποίηση ορισμένων γραμμών του προϋπολογισμού ούτως ώστε να είναι συνεπής προς την παράταση της διάρκειας των υπηρεσιών.

Μου υποβάλλετε τώρα πρόταση η οποία δεν προβλέπει νέα καθήκοντα και διατυπώνεται στα τέλη Αυγούστου για να καλύψει δραστηριότητες που αφορούν την περίοδο από τον Ιούλιο του 1998 έως τον Ιούνιο του 1999, ήτοι αναδρομικώς. Για όλους αυτούς τους λόγους, η Επιτροπή δεν μπορεί παρά να αρνηθεί να λάβει υπόψη της μια τέτοια πρόταση.»

108 Επιπλέον, η ενάγουσα αναφέρεται στη σύσκεψη της 24ης Νοεμβρίου 1999, κατά την οποία ισχυρίζεται ότι της δόθηκαν νέες υποσχέσεις σχετικά με αποζημίωση για την εργασία που είχε παράσχει από τον Αύγουστο του 1998 και μετά, εκτός εάν ο προβλεπόμενος έλεγχος της τρίτης συμβάσεως αποκάλυπτε ότι η εργασία αυτή δεν ήταν ικανοποιητική. Η Επιτροπή επισύναψε στο υπόμνημα αντικρούσεως τις χειρόγραφες σημειώσεις που κράτησε κατά τη σύσκεψη αυτή. Από τις σημειώσεις αυτές προκύπτει ότι η συζήτηση περιεστράφη γύρω από τα αποτελέσματα της καταγγελίας της τρίτης συμβάσεως και τα προβλήματα που συνδέονταν με το πρόσωπο του κ. Hoensch, καθώς και τη δυνατότητα αποκαταστάσεως της φήμης της ενάγουσας με τη βοήθεια της Επιτροπής. Βάσει των σημειώσεων αυτών δεν μπορεί να διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή υποσχέθηκε να αμείψει την ενάγουσα αναδρομικώς για τις επίδικες υπηρεσίες. Εν πάση περιπτώσει, δεδομένου ότι η σύσκεψη αυτή πραγματοποιήθηκε στις 24 Νοεμβρίου 1999, η ενάγουσα δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι της δημιουργήθηκε κατά τη σύσκεψη αυτή δικαιολογημένη εμπιστοσύνη όσον αφορά τις υπηρεσίες που είχε παράσχει πριν από τη σύσκεψη αυτή.

109 Εξάλλου, πρέπει να υπομνησθεί ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να αμείψει την ενάγουσα, στο πλαίσιο του προγράμματος TACIS, παρά μόνο βάσει συμβάσεως. Η ενάγουσα, δεδομένης της μακράς πείρας της στο πρόγραμμα TACIS, όφειλε να γνωρίζει τις νομικές διαδικασίες του προγράμματος αυτού και δεν μπορούσε να αγνοεί ότι η σύμβαση ήταν απαραίτητη.

110 Υπό τις περιστάσεις αυτές, διαπιστώνεται ότι η δικογραφία δεν περιέχει καμία επιστολή, προερχόμενη από την Επιτροπή, η οποία να περιέχει υπόσχεση προς την ενάγουσα ότι θα αμειφθούν αναδρομικώς οι εν λόγω υπηρεσίες.

111 Περαιτέρω, η ενάγουσα επικαλείται την ειδική έκθεση αριθ. 6/97 του Ελεγκτικού Συνεδρίου για να καταδείξει ότι η σύναψη συμβάσεων αναδρομικής ισχύος είναι δυνατή. Από την έκθεση αυτή προκύπτει ότι υπήρξαν δυσκολίες ως προς τη σύναψη των συμβάσεων επιτόπου συνδρομής και ότι η Επιτροπή φαίνεται να συνήψε και συμβάσεις αναδρομικής ισχύος, πράγμα το οποίο επικρίνει το Ελεγκτικό Συνέδριο.

112 Η Επιτροπή απάντησε ως εξής στις επικρίσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου:

«Στο παρελθόν έχουν υπογραφεί συμβάσεις "εκ των υστέρων" επειδή η διοικητική προετοιμασία είχε διαρκέσει πολύ. Έχουν ληφθεί μέτρα για να μην επαναληφθεί αυτό το πρόβλημα. [...] Η Επιτροπή δεν ζητά ποτέ από τους εμπειρογνώμονες να εκτελέσουν δραστηριότητες εκτός μίας εγκεκριμένης συμβατικής κάλυψης. Οι καθυστερήσεις μεταξύ δύο συμβάσεων μπορούν να οφείλονται σε πολλούς λόγους και οι συμβαλλόμενοι τότε ενημερώνονται σχετικά με το ότι μόνον οι δραστηριότητες που καλύπτονται από τις συμβάσεις τους με την Επιτροπή, υπάγονται στην αρμοδιότητα της Επιτροπής.»

113 Πρέπει να σημειωθεί, πρώτον, ότι η έκθεση αυτή αφορά χρονικό διάστημα προγενέστερο του κρισίμου. Δεύτερον, καίτοι συνάγεται ότι η Επιτροπή έχει συνάψει συμβάσεις αναδρομικής ισχύος, ούτε η έκθεση αυτή ούτε οι απαντήσεις της Επιτροπής δεσμεύουν την Επιτροπή να συνεχίσει να συνάπτει συμβάσεις αναδρομικής ισχύος, καθόσον αυτή ακριβώς τη συμπεριφορά επικρίνει το Ελεγκτικό Συνέδριο. Η έκθεση αυτή ουδόλως μπορούσε να δημιουργήσει δικαιολογημένη εμπιστοσύνη στην ενάγουσα ως προς το ότι η Επιτροπή θα συνήπτε μαζί της σύμβαση αναδρομικής ισχύος.

114 Υπό τις περιστάσεις αυτές, πρέπει να παρατηρηθεί ότι από κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν προκύπτει ότι η Επιτροπή παρέσχε στην ενάγουσα συγκεκριμένες διαβεβαιώσεις ως προς το ότι οι επίμαχες εργασίες θα αμείβονταν αναδρομικώς, είτε στο πλαίσιο της τέταρτης συμβάσεως είτε στο πλαίσιο άλλης συμφωνίας εκ των υστέρων, οι οποίες δημιούργησαν κάποια βάσιμη προσδοκία στην ενάγουσα.

Εξάλλου, ένας συνετός επιχειρηματίας, ο οποίος γνωρίζει το πρόγραμμα TACIS, όφειλε να γνωρίζει τους κινδύνους που συνδέονται με τη δυνατότητα αναδρομικής συνάψεως συμβάσεως κατά παράβαση των αρχών που δεσμεύουν την Επιτροπή στο πλαίσιο της χρηστής και υγιούς διαχειρίσεως των κοινοτικών πόρων.

115 Συνεπώς, δεν προκύπτει ότι η Επιτροπή παραβίασε κατάφωρα την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

116 Δεύτερον, πρέπει να εξεταστεί αν η συμπεριφορά της Επιτροπής συνιστά κατάφωρη παραβίαση της αρχής της χρηστής διοικήσεως.

117 Συναφώς, η ενάγουσα, επικαλούμενη την ειδική έκθεση αριθ. 25/98 του Ελεγκτικού Συνεδρίου, υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν εξασφάλισε τη συνέχεια των διαπραγματεύσεων για τη σύναψη συμβάσεως λόγω της συνεχούς εναλλαγής του προσωπικού, ματαιώνοντας έτσι τη σύναψη της τέταρτης συμβάσεως.

118 Στην ειδική έκθεση αριθ. 25/98 του Ελεγκτικού Συνεδρίου παρατηρείται, ειδικότερα, ότι «η μονάδα διαχείρισης της ΓΔ ["Εξωτερικές πολιτικές σχέσεις: Ευρώπη και νέα ανεξάρτητα κράτη, κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας, εξωτερική υπηρεσία" της Επιτροπής] δεν [διέθετε] τον ανθρώπινο δυναμικό που απαιτείται για την ορθή παρακολούθηση της εκτέλεσης των προγραμμάτων» και ότι οι «εργασίες εκκαθάρισης που ανέλαβε η Επιτροπή το 1997 στο πλαίσιο της χρηματοοικονομικής εκκαθάρισης των συμβάσεων PHARE και TACIS, η οποία παρακωλύθηκε από την "απώλεια συλλογικής μνήμης" λόγω της εναλλαγής των συμβασιούχων υπαλλήλων και της έλλειψης αποτελεσματικών διοικητικών πρακτικών, δεν συνοδεύτηκαν από κανένα μέτρο που να αποσκοπεί στην αποφυγή της επανάληψης παρόμοιων καταστάσεων».

119 Από την εν λόγω έκθεση προκύπτει, συνεπώς, ότι αυτή αφορά και επικρίνει ακριβώς την προηγούμενη πρακτική της Επιτροπής και όχι εκείνη που ίσχυε κατά τις διαπραγματεύσεις για τη σύναψη της τέταρτης συμβάσεως. Πράγματι, με την αναδιάρθρωση των υπηρεσιών της και τη δημιουργία, το 1998, της κοινής υπηρεσίας διαχειρίσεως της κοινοτικής βοήθειας προς τις τρίτες χώρες, η Επιτροπή προσπάθησε ακριβώς να βελτιώσει την εκτέλεση των προγραμμάτων TACIS.

120 Εξάλλου, η ενάγουσα δεν κατόρθωσε να παράσχει κανένα συγκεκριμένο στοιχείο που να αποδεικνύει παραβίαση της αρχής της χρηστής διοικήσεως. Συναφώς, η ενάγουσα ισχυρίζεται ότι υπέβαλε, στις 14 Απριλίου 1999, ένα νέο σχέδιο τέταρτης συμβάσεως, αναφέροντας ότι επρόκειτο για πλήρως αναθεωρημένη εκδοχή των «στοιχείων αναφοράς», το οποίο όμως, κατά την ενάγουσα, ταυτιζόταν κατ' ουσίαν με το σχέδιο που η ΓΔ «Εξωτερικές πολιτικές σχέσεις: Ευρώπη και νέα ανεξάρτητα κράτη, κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας, εξωτερική υπηρεσία» της Επιτροπής είχε ήδη εξετάσει τον Δεκέμβριο του 1998, πράγμα που αποδεικνύει ότι η συνεχής εναλλαγή του υπεύθυνου προσωπικού στο πλαίσιο της Επιτροπής είχε ως αποτέλεσμα την "απώλεια συλλογικής μνήμης", όπως διαπίστωσε το Ελεγκτικό Συνέδριο. Το γεγονός αυτό όχι μόνο δεν αποδεικνύει παραβίαση της αρχής της χρηστής διοικήσεως, αλλά, αντιθέτως, αποδεικνύει ότι η ίδια η συμπεριφορά της ενάγουσας δεν υπήρξε άμεμπτη.

121 Υπό τις περιστάσεις αυτές, δεν προκύπτει ότι η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της χρηστής διοικήσεως και, επομένως, η σχετική επιχειρηματολογία της ενάγουσας πρέπει να απορριφθεί, χωρίς να χρειάζεται να εξεταστεί κατά πόσον η αρχή αυτή έχει ως αποτέλεσμα την απονομή δικαιωμάτων στους ιδιώτες.

122 Εφόσον εν προκειμένω δεν πληρούται η προϋπόθεση της παράνομης συμπεριφοράς της Επιτροπής, η αγωγή πρέπει να απορριφθεί χωρίς να χρειάζεται να εξεταστούν οι λοιπές προϋποθέσεις της θεμελιώσεως ευθύνης της Επιτροπής και χωρίς να απαιτείται η εξέταση μαρτύρων ενώπιον του Πρωτοδικείου.

Επί των δικαστικών εξόδων

123 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Επειδή η ενάγουσα ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στο σύνολο των δικαστικών εξόδων, σύμφωνα με το αίτημα της εναγομένης.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τέταρτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την αγωγή.

2) Καταδικάζει την ενάγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Legal Tiili Vadapalas

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 16 Μαρτίου 2005.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

H. Legal